

Wprowadzenie

Istnieją dwa główne nurty wykorzystywania danych przestrzennych i systemów informacji przestrzennej: nurt najstarszy, oparty na technologiach (sprzęt, oprogramowanie i wytwarzane przez nie produkty), zwany podejściem technologicznym, oraz nurt zorientowany na potrzeby użytkowników, nazywany funkcjonalnym. Osobiście brałam udział w dużym projekcie, który wdrażał podejście funkcjonalne w wybranych gminach województwa mazowieckiego – był to „Mazowiecki System Informacji Przestrzennej Gmin i Powiatów współdziałających w ramach województwa”¹. Pogłębieniem tego podejścia jest opisane przeze mnie w pracy doktorskiej (Janczar 2018) podejście procesowe. Rozwój modeli wykorzystywania danych przestrzennych jest w sensie logicznym tożsamy z poziomami rozwoju infrastruktur informacji przestrzennej oraz generacjami rozwoju infrastruktur danych przestrzennych. Dlatego w celu lepszego zrozumienia idei procesowego wykorzystywania danych rozdział trzeci książki poświęciłam właśnie modelom rozwoju tych infrastruktur. Zaproponowałam również praktyczne zastosowanie podejścia procesowego w procesie planowania przestrzennego, które określiłam jako **procesowe e-planowanie partycypacyjne**.

Jak pisze Anna Bazan-Krzywoszańska (2019): „Istotą podejmowania decyzji jest świadomość możliwych wyborów i jednocześnie skutków działania będących wynikiem tych wyborów”. Autorka ta

¹ Zob. <https://geodezja.mazovia.pl/projekty/msip/startmsipgpw.html> (dostęp: 15.03.2021).

wskazuje, że proces decyzyjny stanowi działanie, które prowadzi do rozwiązania problemu, podania go do wiadomości jako aktu normatywnego oraz jego realizacji. Uważa, że decyzje powinny być rezultatem racjonalnego rozwiązania problemu, rzetelnej diagnozy wykonanej na bazie zebranych danych, logiki, doświadczenia i intuicji. Wskazuje, że przy obecnych wyzwaniach i wiedzy oraz skomplikowanych problemach przestrzennych pożądane jest wykorzystywanie różnych narzędzi wsparcia. Zauważa, że sposobami opisywania procesu podejmowania decyzji zajmuje się wiele dyscyplin naukowych, z których każda proces ten rozpatruje pod kątem sobie właściwych kwestii.

Niniejsza książka opisuje źródła danych, zależności między danymi, modelem ich wykorzystywania, sposobem prowadzenia planowania przestrzennego na poziomie gminnym a miastem inteligentnym. Jeśli nie jest to wyraźnie wskazane, należy rozumieć, że odnosi się do procesu tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W przypadku gdy mowa jest o aktach planowania przestrzennego, należy rozumieć, że są to: plan zagospodarowania przestrzennego dla województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

W pierwszym rozdziale książki zostały opisane podstawowe informacje dotyczące społeczeństwa informacyjnego i smart city oraz relacje między nimi. W rozdziale drugim czytelnik odnajdzie informacje na temat danych przestrzennych oraz ich roli w podejmowaniu decyzji planistycznych. Rozdział trzeci stanowi podbudowę do procesowego wykorzystywania danych przestrzennych opartego na zasadach wynikających z modeli rozwoju infrastruktury informacyjnej przestrzennej. W rozdziale czwartym został omówiony sposób dostępu i wyszukiwania danych przestrzennych w erze cyfrowej. Jego kontynuacją jest rozdział piąty, który odnosi się do samego procesu planowania przestrzennego – w kontekście jego analogowej formuły prawnej – w zderzeniu z praktycznym wykonywaniem planów z zastosowaniem nowoczesnych narzędzi GIS oraz analiz przestrzennych. Ważny fragment tego rozdziału dotyczy wykorzystywania danych przestrzennych i nowych technologii w partycypacji społecznej. W tym rozdziale została również przedstawiona problematyka publikacji i standaryzacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Rozdział szósty opisuje procesowy model wykorzystywania danych w planowaniu w mieście oraz nowe, zaproponowane przeze mnie, pojęcie „procesowe e-planowanie partycypacyjne”. Ważnym

elementem książki jest przedstawienie propozycji, które z danych przestrzennych powinny być wykorzystywane na każdym etapie procesu tworzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – począwszy od etapu przystąpienia do opracowania planu, a kończąc na etapie uchwalenia – z uwzględnieniem wszystkich interesariuszy i ich ról w procesie. Rozdział siódmy przedstawia doświadczenia m.st. Warszawy w tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Rozdział zamyka wywiad z pracownikami Biura Architektury i Planowania Przestrzennego Urzędu m.st. Warszawy dotyczący sposobu wykorzystywania danych i nowoczesnych narzędzi GIS w planowaniu oraz tego, czym jest inteligentna przestrzeń w kontekście planowania przestrzennego.

Zaproponowana kolejność rozdziałów w książce prowadzi od podbudowy teoretycznej dotyczącej smart city i danych przestrzennych poprzez praktyczne rozwiązania w zakresie możliwości wykorzystywania danych w decyzjach planistycznych, a także do zaproponowania nowego podejścia do procesu planowania przestrzennego w mieście – procesowego e-planowania partycypacyjnego. Całość dopełniają przykłady z Warszawy o tym, jakie cechy musi mieć planowanie przestrzenne, by mogło być uznane za *smart*, i jakie cechy musi mieć miejscowy plan, aby mógł stworzyć przestrzeń *smart* będącą podstawą miasta inteligentnego.